

Влада на Република Северна Македонија

Дирекција за радијациона сигурност

Одделение за инспекциски надзор

**ПРОГРАМА ЗА ИСПИТ ЗА ЛИЦЕНЦА ЗА ИНСПЕКТОР ЗА РАДИЈАЦИОНА
СИГУРНОСТ ЗА 2021 - ПРАКТИЧЕН ДЕЛ**

Дел. Бр.

15-225/B

Датум:

01.12.2021

Место:

Скопје

Светислав Горѓевиќ

[име и презиме]

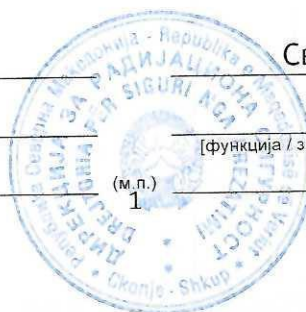
Директор

[функција / звање на раководител на инспекциска служба]

(м.п.)

1

[потпис]

Вовед

Практичниот дел од испитот за стекнување со лиценца се полага врз основа на Програмата за испит за лиценца – шпрактичен дел, која е во согласност со Програмата за интерактивна обука за стекнување со лиценца за инспектор.

Практичниот дел од испитот се полага во првата сесија по завршување на интерактивната обука (општ и практичен дел), на кандидатите за инспектори избрани преку постапка за вработување и кандидатите за инспектори вработени преку постапка за превземање на административен службеник.

Со практичниот дел од испитот се врши проверка на знаењата и вештините на кандидатите стекнати за време на интерактивната обука- практичен дел за прашања кои се опфатени со соодветните теми од 7те Модули.

Испитните прашања, информациите и потребната литература се објавуваат на веб страната на Инспекцискиот Совет.

МОДУЛИ И ТЕМИ ЗА ИСПИТ ЗА ЛИЦЕНЦА ЗА ИНСПЕКТОР – ПРАКТИЧЕН ДЕЛ

Модул 1. ИЗЛОЖЕНОСТ НА ЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ

1. Дефиниции
2. Граници на изложеност на јонизирачко зрачење (Граници на дози на работно изложени лица; Граници на дози за изложеност на население; Дозни ограничувања за медицинска изложеност; Изложеност на природни радиоактивни извори; Услови на изложеност во посебни случаи; Услови на изложеност во радијациони вонредни настани)
3. Начин и мерење на изложеноста на професионално изложени лица (Мониторинг на работна средина; Индивидуален мониторинг; Начин на вршење на мониторинг на работна средина и индивидуалниот мониторинг; Поднесување на извештаи и водење евиденција)
4. Максимално дозволени количини на радионуклиди во храна, воздух, вода и земјиште, во производи и суровини од животинско и растително потекло
5. Максимално дозволени граници на испуштање на радиоактивни супстанции во животната средина (Начин на вршење мониторинг, водење евиденција и поднесување на извештаи)
6. Начин и мерење на изложеноста на населението, водење на евиденција и поднесување на извештаи
7. Начин и рокови на испитување на изворите на јонизирачко зрачење, мерење на изложеноста на пациенти при дијагностички и терапевтски постапки, водење на евиденција и поднесување на извештаи

Модул 2. УСЛОВИ ЗА РАБОТА СО ИЗВОРИТЕ НА ЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ

1. Квалификации и здравствена состојба на лице кое може да ракува со извори на јонизирачко зрачење
2. Простор, уреди и опрема, како и лица кои можат да работат со изворите на јонизирачко зрачење
3. Здравствени услови за работа со извори на јонизирачко зрачење, како и мерките, содржината, начинот на вршење на здравствените прегледи на лица кои работат со извори на јонизирачко зрачење
4. Видови на обуки и содржината на програмата за обука на одговорните лица за радијациона заштита и на лицата кои работат со извори на јонизирачко зрачење

5. Критериуми и мерки за заштита од јонизирачко зрачење за вршење на дејност со рендгенски апарати, акцелератори и други уреди кои произведуваат јонизирачко зрачење
6. Критериуми за примена на извори на јонизирачко зрачење во медицината, ветеринарната медицина, фармацијата и стоматологијата

Модул 3. УСЛОВИ И ПОСТАПКА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА/ЛИЦЕНЦА

1. Форма и содржина на образецот на барањето за издавање на дозволата за вршење на дејност со извори на јонизирачко зрачење, формата и содржината на образецот на дозволата и начинот и постапката за издавање на дозволата
2. Содржина на програмата за радијациона заштита, планот за радијациони вонредни настани и програмата за обезбедување на квалитет и контрола на сигурност
3. Критериуми во однос на просторните услови, објектите, материјално-техничката опрема и стручниот кадар на овластените стручни технички сервиси и на правните лица за деконтаминација, како и формата и содржината на барањето за издавање на лиценца и форма и содржина на лиценца
4. Пријава за извори на јонизирачко зрачење, како и начин и постапка на пријавување

Модул 4. КАТЕГОРИЗАЦИЈА НА ИЗВОРИ НА ЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ И КАТЕГОРИЗАЦИЈА НА РАДИЈАЦИОНИ И НУКЛЕАРНИ ЗАКАНИ

1. Дефиниции
2. D-вредности
3. Утврдување на категоријата на затворен радиоактивен извор
4. Категории на радијациони закани
5. Класи на радијационен вонреден настан

Модул 5. ТРАНСПОРТ НА РАДИОАКТИВЕН И НУКЛЕАРЕН МАТЕРИЈАЛ

1. Дефиниции
2. Услови во однос на пакувања и амбалажи за транспорт на радиоактивен материјал
3. Услови во однос на транспортните средства и опремата
4. Транспортен индекс
5. Категории на пакувања и препакувања
6. Етикети и знаци за означување
7. Меѓународно транспортирање
8. Дизајн на пакување и на амбалажа

Модул 6. УПРАВУВАЊЕ СО РАДИОАКТИВЕН ОТПАД

1. Дефиниции
2. Ракување со радиоактивен отпад
3. Генерирање на радиоактивен отпад
4. Карактеризација, класификација и категоризација на радиоактивен отпад
5. Процесирање, кондиционирање и складирање на радиоактивен отпад
6. Ослободување од контрол

Модул 7. Ракување со опрема за детекција

1. Мерни единици.
2. Технички карактеристики на опремата
3. Процедури

ПРИЛОГ СТРУЧНА ЛИТЕРАТУРА ЗА ПОДГОТОВКА НА СТРУЧНИОТ ИСПИТ

1. ИЗЛОЖЕНОСТ НА ЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ
1. Закон за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност („Службен весник на Република Македонија“ бр.48/02, 135/07, 53/11, 164/13, 43/14, 149/15);
2. Правилник за начинот и роковите на испитување на изворите на јонизирачко зрачење, мерење на изложеноста на пациенти при дијагностички и терапевтски постапки, водење на евиденција и поднесување на извештаи („Службен весник на Република Македонија“ бр.126/10);
3. Правилник за граници на изложеност на јонизирачко зрачење и условите на изложеност во посебни случаи и во вонредни настани („Службен весник на Република Македонија“ бр.29/10);
4. Правилник за начинот и мерењето на изложеноста на професионално изложени лица, водење на евиденција и поднесување на извештаи („Службен весник на Република Македонија“ бр.29/10);
5. Правилник за начинот и мерењето на изложеноста на населението, водење на евиденција и поднесување на извештаи („Службен весник на Република Македонија“ бр.126/10);
6. Правилник за максимално дозволени количини на радионуклиди во металите, градежниот материјал, вештачки ѓубриња, пепел од термоелектраните и отпадниот материјал од рудници и топилници („Службен весник на Република Македонија“ бр. 98/10);
7. Правилник за максимално дозволени количини на радионуклиди во храна, вода, воздух, земјиште, производи и суровини од животинско и растително потекло и

предмети за општа употреба („Службен весник на Република Македонија“ бр.162/09, 58/11, 74/11, 84/12);

8. Правилник за максимално дозволени граници на испуштање на радиоактивни материи во животната средина, начин на вршење мониторинг, водење евиденција и поднесување извештаи („Службен весник на Република Македонија“ бр.162/09);

2. УСЛОВИ ЗА РАБОТА СО ИЗВОРИТЕ НА ЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ

1. Закон за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност („Службен весник на Република Македонија“ бр.48/02, 135/07, 53/11, 164/13, 43/14, 149/15);
2. Правилник за квалификации и здравствена состојба на лица кои може да ракуваат со извори на јонизирачко зрачење („Службен весник на Република Македонија“ бр. 160/11, 182/15);
3. Правилник за просторот, уредите и опремата, како и лицата кои можат да работат со изворите на јонизирачко зрачење („Службен весник на Република Македонија“ бр. 78/12).
4. Правилник за здравствени услови за работа со извори на јонизирачко зрачење, како и мерките, содржината и начинот на вршење на здравствените прегледи на лица кои работат со извори на јонизирачко зрачење („Службен весник на Република Македонија“ бр.28/10);
5. Правилник за видовите на обуки и содржината на програмата за обука на одговорните лица за радијациона заштита и на лицата кои работат со извори на јонизирачко зрачење („Службен весник на Република Македонија“ бр.162/09, 84/12);
6. Правилник за критериуми и мерки за заштита од јонизирачко зрачење за вршење на дејност со рендгенски апарати, акцелератори и други уреди кои произведуваат јонизирачко зрачење („Службен весник на Република Македонија“ бр.130/10);
7. Правилник за критериуми за примена на извори на јонизирачко зрачење во медицината, ветеринарната медицина, фармацијата и стоматологијата („Службен весник на Република Македонија“ бр.130/10, 64/11).

3. УСЛОВИ И ПОСТАПКА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА/ЛИЦЕНЦА

1. Закон за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност („Службен весник на Република Македонија“ бр.48/02, 135/07, 53/11, 164/13, 43/14, 149/15);
2. Правилник за формата и содржината на образецот на барањето за издавање на дозволата за вршење на дејност со извори на јонизирачко зрачење, формата и содржината на образецот на дозволата и за начинот и постапката за издавање на дозволата („Службен весник на Република Македонија“ бр.157/09);
3. Правилник за содржината на програмата за радијациона заштита, планот за радијациони вонредни настани и програмата за обезбедување на квалитет и контрола на сигурност („Службен весник на Република Македонија“ бр.157/09);
4. Правилник за критериумите во однос на просторните услови, објектите, материјално-техничката опрема и стручниот кадар на овластените стручни технички сервиси и на правните лица за деконтаминација, како и формата и содржината на барањето за издавање на лиценца и формата и содржината на лиценцата („Службен весник на Република Македонија“ бр.130/10);
5. Правилник за формата и содржината на образецот на пријавата за извори на јонизирачко зрачење како и начинот и постапката за пријавување („Службен весник на Република Македонија“ бр.16/10);
6. Правилник за формата и содржината на барањето заради недонесување на решение за дозвола („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/11).

4. КАТЕГОРИЗАЦИЈА НА ИЗВОРИ НА ЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ И КАТЕГОРИЗАЦИЈА НА РАДИЈАЦИОНИ И НУКЛЕАРНИ ЗАКАНИ
1. Закон за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност („Службен весник на Република Македонија“ бр.48/02, 135/07, 53/11, 164/13, 43/14, 149/15);
  2. План за заштита на населението во случај на радијационен вонреден настан („Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/11);
  3. Правилник за категоризација на извори на јонизирачко зрачење и за категоризација на радиоактивен и нуклеарен материјал („Службен весник на Република Македонија“ бр.162/09);
  4. Правилник за категоризација на радијациони и нуклеарни закани („Службен весник на Република Македонија“ бр.162/09);
  5. Правилник за критериуми за изземање на извор на јонизирачко зрачење и исклучување на изложеност на дефиниран извор од контрола („Службен весник на Република Македонија“ бр.162/09).
5. ТРАНСПОРТ НА РАДИОАКТИВЕН И НУКЛЕАРЕН МАТЕРИЈАЛ
1. Закон за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност („Службен весник на Република Македонија“ бр.48/02, 135/07, 53/11, 164/13, 43/14, 149/15);
  2. Закон за превоз на опасни материи во патниот и железничкиот сообраќај („Службен весник на Република Македонија“ бр. 92/07, 147/08, 161/09, 17/11, 54/11, 13/13, 163/13, 38/14, 166/14);
  3. Правилник за начинот на транспортирање на радиоактивен и нуклеарен материјал („Службен весник на Република Македонија“ бр.160/10).
6. УПРАВУВАЊЕ СО РАДИОАКТИВЕН ОТПАД
1. Закон за заштита од јонизирачко зрачење и радијациона сигурност („Службен весник на Република Македонија“ бр.48/02, 135/07, 53/11, 164/13, 43/14, 149/15);
  2. Закон за ратификација на Заедничката конвенција за сигурност при управување со искористено нуклеарно гориво и сигурност при управување со радиоактивен отпад („Службен весник на Република Македонија“ бр.113/09);
  3. Правилник за начинот на ракување, односно собирање, чување, кондиционирање, транспортирање и одлагање радиоактивен отпад („Службен весник на Република Македонија“ бр.130/10).

Деловоден број _____.

В.д. директор

Скопје, 26.12.2017

Светислав Ѓорѓевиќ

Изработил- Билјана Георгиевска Димитриевски

Одобрил –Димче Китески